

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläintautilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan eläintautilakia muutettavaksi siten, että muista kuin maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tai lääninhallituksen antamasta eri määräyksestä tehtävistä eläintautilain mukaisista tarkastuksista tai toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset voitaisiin ehdotetussa laissa määriteltävissä tapauksissa periä eläimen tai tavarain omistajalta tai haltijalta. Omistaja tai haltija maksaisi aiheutuneet kustannukset suoraan tarkastuksen suorittavalle eläinlääkärille.

Eläintautilain mukaan eläinten, eläimistä saatavien tuotteiden, eläimistä peräisin olevien jätteiden sekä eläintauteja mahdollisesti levittävien muiden tavaroiden luovutuksesta, kuljuttamisesta ja maastaviennistä sekä maahantuonnista säädetään asetuksella. Asetuksen antamiseen valtuuttavaa säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voisi

antaa näistä asetuksella säädellyistä seikoista määräyksiä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös tuontitarkastuksen yhteydessä tuojan tehtäväksi määrättyjen toimenpiteiden teettämisestä silloin kun tuoja on nämä laiminlyönyt. Viranomaisia ja viranomaisten tarkastusoikeutta koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkennettaviksi. Ehdotettu laki sisältäisi myös valtuutuksen eläinlääkintä- ja elintarvikeosastolle antaa määräyksiä eläinten terveysvalvontaohjelmista.

Ehdotetut muutokset liittyvät Euroopan yhdentymiskehityksen ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) myötä tulevien sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanoon.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen, kuitenkin viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 1994.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. ETA-sopimukseen liittyviä velvoitteita

Euroopan yhdentymiskehityksen ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) voimaansaattamisen myötä eläinlääkintäviranomaisille tulee uusia tehtäviä. ETA-sopimuksen liitteeseen I sisältyy eläinlääkintäsäännöistä eläinjätteen hävittämisessä, käsittelyssä ja markkinoille saattamisessa sekä taudinaiheuttajien ehkäisemisestä eläin- ja kalaperäisissä rehuissa sekä direktiivin 90/425/ETY muuttamisesta annettu neuvoston

direktiivi (90/667/ETY). Kyseisen direktiivin mukaan toimivaltaisen viranomaisen tulee hyväksyä eläimistä peräisin olevia jätteitä käsittelevät laitokset ennen toiminnan aloittamista ja valvoa niitä säännöllisesti. Valvonta on tarkoitus antaa kunnaneläinlääkärin tehtäväksi. Valvonta toteutettaisiin säännöllisillä tarkastuskäynneillä kyseisiin laitoksiin. Sopimukseen sisältyvä yhteisön toimenpiteistä klassisen sikaruton torjumiseksi annettu neuvoston direktiivi (80/217/ETY) puolestaan edellyttää, että lihaa sisältävien ruokajätteiden käyttöä valvotaan sikaruttoviruksen leviämisen estämiseksi. Tämä toteutettaisiin sikojen ruokinnassa käytettävän

lihaa sisältävän ruokajätteen kuumennuspakola. Ruokajätteen kuumennukseen käytettävät laitteistot ja laitokset olisi kunnaneläinlääkäriin hyväksyttävä ja niiden käyttöä tulisi säännöllisesti valvoa. Eläintautilain 12 §:n nojalla on tarkoitus antaa kyseisten direktiivien täytäntöönpanemiseksi määräykset.

Lisäksi esimerkiksi seuraavat ETA-sopimukseen sisältyvät direktiivit edellyttävät säännöllisen viranomaisvalvonnan toteuttamista: eläinten terveyttä koskevista edellytyksistä saatettaessa vesiviljeltyjä eläimiä ja tuotteita markkinoille annettu neuvoston direktiivi (91/67/ETY), eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä naudansukuisten kotieläinten pakastetun siemennesteen kaupassa ja tuonnissa annettu neuvoston direktiivi (88/407/ETY), eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä naudansukuisten kotieläinten alkioiden kaupassa ja tuonnissa kolmansista maista annettu neuvoston direktiivi (89/556/ETY), eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä siansukuisten kotieläinten siemennesteen kaupassa ja tuonnissa annettu neuvoston direktiivi (90/429/ETY) ja eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä siipikarjan ja siitosmunien kaupassa ja tuonnissa kolmansista maista annettu neuvoston direktiivi (90/539/ETY).

Eläintautilain 12 §:n 1 momentin 13 kohdan nojalla maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto voi eläintautien ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvittämiseksi määrätä, että eläinten kauppaa ja välitystä harjoittavien eläintenpitoyksiköiden ja muiden vastaavien laitosten sekä eläimistä peräisin olevia jätteitä käsittelevien laitosten tulee olla eläinlääkintöosaston tai sen määräämän viranomaisen hyväksymiä tai rekisteröimiä ja säännöllisen valvonnan alaisia. Muun muassa kyseisen säännöksen nojalla on tarkoitus antaa edellä mainittujen direktiivien täytäntöönpanemiseksi määräykset. Eläimistä peräisin olevia jätteitä käsittelevien laitoksien ja ruokajätteen kuumennukseen käytettävien laitosten ja laitteistojen lisäksi määräykset tulisivat koskemaan esimerkiksi kalanviljelylaitoksia, keinosiemennysasemia, alkionsiirtoryhmiä, vientiin hyväksytyjä siipikarjayrityksiä ja kaikkia siitoskanaloita.

Viranomaisten tarkastus- ja valvontatoiminta on ennaltaehkäisevää ja sen avulla välillisesti saavutettavat hyödyt ovat huomattavia, jos

vertailukohtana käytetään eläinsairauksien leviämisen aiheuttamia taloudellisia seuraamuksia. Esimerkiksi sikaruton aiheuttamat taloudelliset kustannukset sikatalouden harjoittajalle ovat huomattavat. Sikaruttotapauksessa on muun muassa kaikki siat toimitettava teurastettavaksi sikalasta, jossa eläintauti on todettu, samoin kuin mahdollisista kontaktisikalaloista. Lisäksi sianlihan vienti Yhdysvaltoihin ja Japaniin pysähtyisi välittömästi, mikäli Suomessa todettaisiin sikaruttotapaus.

1.2. Eläintautilain täytäntöönpanosta huolehtivat viranomaiset (5 § 2 ja 4 mom.)

Eläintautilain täytäntöönpanosta huolehtivia viranomaisia ovat lääninhallitukset, läänineläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit, kaupungineläinlääkärit ja lisäksi teurastamoissa tarkastuseläinlääkärit sekä määräyksestä muutkin eläinlääkärit. Tarkoituksenmukaista on, että esimerkiksi eläintautilain mukaisia rekisteröintitehtäviä voitaisiin antaa myös muun maa- ja metsätalousministeriön alaisen viranomaisen, kuten esimerkiksi maaseutuelinkeinopiirin, tehtäväksi. Tämän vuoksi ehdotetaan eläintautilain 5 §:n 2 ja 4 momenttia muutettavaksi siten, että maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voisi tarvittaessa antaa eläintautilain täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä myös muille maa- ja metsätalousministeriön alaisille viranomaisille ja näiden suorittamiseksi tarpeellisia ohjeita ja määräyksiä.

1.3. Eläinten terveysvalvontaohjelmat (12 § 1 mom. johdantokappale ja 14 ja 15 kohta)

Eläinten terveysvalvontaohjelmilla pyritään eläintautien leviämisen ennalta ehkäisemiseen. Ohjelmilla pyritään myös siihen, että maassa on saatavissa terveitä eläimiä muun muassa jalostustarkoituksia varten. Terveysvalvontaohjelmat sisältävät eläinten pitämisessä noudatettavia menettelytapoja ja eläimistä määrääjain tehtäviä tutkimuksia koskevat määräykset.

Terveysvalvontaohjelmat ovat joko pakollisia tai vapaaehtoisia. Terveysvalvontaohjelma olisi pakollinen niissä tapauksissa, joissa eläintautien vastustaminen tätä edellyttää. Myös ETA-sopimus sisältää säännöksiä pakollisista terveysvalvontaohjelmista. Pakollisista terveysvalvontaohjelmista aiheutuvat tutkimus- ja

eläinlääkärikustannukset suoritettaisiin nykyiseen tapaan valtion varoista.

Eläintautilain 12 §:n 1 momentti sisältää varsin laajan määräystenantovaltuutuksen, jonka perusteella eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi eläintautien ennalta ehkäisemiseksi antaa määräyksiä. Selvyyden vuoksi ehdotetaan eläintautilain 12 §:n 1 momenttiin lisättäväksi uusi 15 kohta, jonka mukaan eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voisi antaa tarvittavat määräykset edellä tarkoitettujen terveysvalvontaohjelmien järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Uuden kohdan lisäämisen vuoksi 14 kohtaa ehdotetaan teknisesti muutettavaksi.

Eläinlääkintöosaston nimi on muutettu eläinlääkintä- ja elintarvikeosastoksi maa- ja metsätalousministeriöstä annetulla asetuksella (1285/92). Tästä johtuen ehdotetaan 12 §:n johdantokappale muutettavaksi vastaavasti.

1.4. Tarkastusoikeus (12 a § 1 ja 3 mom.)

Eläintautilain toimeenpanoa ja valvontaa varten läänineläinlääkärillä, kunnaneläinlääkärillä ja eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräämällä muulla eläinlääkärillä on eläintautilain 12 a §:n 1 momentin nojalla oikeus päästä tiloihin, joissa eläimiä pidetään, sekä ottaa tarvittavia näytteitä. Edellä mainitut ETA-sopimukseen sisältyvät direktiivit edellyttävät myös laitoksiin tehtäviä säännöllisiä tarkastuskäyntejä. Siten edellä tarkoitetuilla virkaeläinlääkäreillä on oltava oikeus päästä kyseisiin laitoksiin ja tämän vuoksi ehdotetaan eläintautilakiin lisättäväksi tätä koskeva säännös tarkastusoikeudesta.

ETA-sopimuksen 108 ja 109 artiklan mukaan sopimuksen velvoitteiden täyttämistä EFTA-valtioiden alueella valvoo EFTA:n valvontaviranomainen. Valvontamenettelyjen on oltava yhdenmukaiset Euroopan yhteisön (EY) noudattamien valvontamenettelyjen kanssa. Edellä mainituissa direktiiveissä olevat säännökset EY:n eläinlääkintäasiantuntijoista tai muista viranomaisista koskevat näin ollen EFTA:n valvontaviranomaisen palveluksessa olevia vastaavia henkilöitä. ETA-sopimus edellyttää, että myös EFTA:n valvontaviranomaisen palveluksessa olevien virkamiesten on päästävä laitoksiin tarkastuksia tekemään. Tähän viitaten ehdotetaan eläintautilain 12 a §:ään lisättäväksi uusi 3 momentti Suomea sitovassa kan-

sainvälisessä sopimuksessa tarkoitettujen viranomaisten tarkastusoikeudesta.

1.5. Tarkemmat määräykset (13 § 2 mom.)

Eläintautilain 13 §:n mukaan asetuksella voidaan säätää eläinten, eläimistä saatavien tuotteiden ja eläimistä peräisin olevien jätteiden sekä eläintauteja mahdollisesti levittävien muiden esineiden ja tavaroiden luovutuksesta, kuljetuksesta, maastaviennistä, maahantuonnista ja kauttakuljetuksesta. Mainituista seikoista on tuonnin ja viennin osalta säädetty eläintautien leviämisen ehkäisemisestä maahantuonnin yhteydessä annetussa asetuksessa (884/75). Eläinten kuljetuksesta on puolestaan säädetty eläinten kuljetuksen rajoittamisesta eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi annetussa asetuksessa (572/81).

Tuontia ja vientiä koskeva asetus on ETA-sopimuksen voimaansaattamisen myötä uusittava. Eläintautilain nojalla suoritettavat tuonti- ja vientitarkastuksia koskevat säännökset uudistettaisiin tässä yhteydessä, koska voimassa oleva asetus ei enää vastaa muuttuneita olohteita.

Esityksessä ehdotetaan eläintautilain 13 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voisi antaa tuontia ja vientiä koskevaa asetusta tarkentavia määräyksiä. Pääsääntöisesti vientiin ja tuontiin liittyvistä eläintautien vastustamiseen liittyvistä seikoista säädettäisiin asetuksessa. Mahdollisuus tarkentaa asetuksen säännöksiä eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräyksillä olisi kuitenkin tarpeen. Tarkoituksena olisi antaa osaston tarkempia määräyksiä esimerkiksi tuontiehdoista, toisessa valtiossa annetun asiakirjan taikka suoritettujen tarkastuksen hyväksymisestä selvitykseksi eläimen tai tavarantoimittajan tuontikelpoisuudesta, tuontilupaan liitettävistä selvityksistä, tuonti- ja vientitarkastuksen tekemisestä sekä tavarantoimittajan tunnistamisesta ja merkitsemisestä.

Maahantuonti- ja vientitarkastuksissa voitulla toistuvasti tilanteita, jotka vaativat nopeasti toimenpiteitä ja tällöin ministeriön päätös olisi usein soveltuvampi tilanteen selvittämiseksi. Eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi on estävät toimenpiteet toteutettava viivytyksettä. Esimerkiksi maahantuonti maasta, jossa on todettu suu- ja sorkkatautiä, edellyttää tuonnin

välitöntä kieltämistä kyseisestä maasta. Maahantuontiin ja vientiin liittyvistä asioista osa on luonteeltaan sellaisia, että asetus on liian raskas säädöstaso niiden säätelyyn. Tällaisia ovat esimerkiksi tuonti- ja vientiasiakirjoja koskevat määräykset.

Eläintautilain 13 §:n nojalla voidaan asetuksella säätää myös eläinten luovutuksesta ja kuljetuksesta. Näiden osalta voi esiintyä vastaavanlaisia tilanteita kuin vienti- ja tuontitarkastuksissa. Tämän vuoksi säännös tulisi muuttaa siten, että se mahdollistaisi tarkentavien eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräysten antamisen. Esimerkiksi yksityiskohtaiset tautikohtaiset kuljetus- ja luovutusrajoitukset olisi tarkoituksenmukaisinta antaa alemmantasoisina määräyksinä.

Edellä esitettyyn viitaten ehdotetaan eläintautilain 13 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan asetuksella voitaisiin säätää, että maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voisi antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista seikoista.

1.6. Teettäminen (13 a §)

Eläintautilaki ei sisällä säännöstä, joka oikeuttaisi eläinlääkintäviranomaisen teettämään ne toimenpiteet, jotka maahantuojan tulisi tehdä, mutta jotka tämä on laiminlyönyt. Käytännössä esiin tulevat tapaukset osoittavat kuitenkin, että mahdollisuus teettämiseen tulisi olla. Esimerkkinä voidaan mainita maahantuotavaksi aiottu tuontikelvoton tavara, joka määrättäisiin hävitettäväksi eläintautien leviämisen estämiseksi, mutta toimenpidettä ei suoriteta. Tämän vuoksi eläintautilakiin ehdotetaan lisättäväksi teettämiseen oikeuttava säännös. Muutoin teettämisessä sovellettaisiin uhkasakkolain (1113/90) säännöksiä.

Ehdotetun pykälän mukaan teettämismääräyksen voisi antaa joko maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto tai lääninhallitus tuontitarkastuksessa hylättyjen tuotteiden osalta. Voimassa oleva eläintautilaki ei säätele tilanteita, joissa viranomaisen määräyksestä tulisi jokin toimenpide suorittaa tuontitarkastuksessa todetun vuoksi, mutta määräystä ei noudateta. Tavoitteena on, että lääninhallitus paikallisviranomaisena hoitaisi ensisijaisesti tuontitarkastuksiin liittyvät tehtävät. Koska kuitenkin tuontia ja vientiä koskevalla asetuksella on tarkoitus antaa eläinlääkintä- ja

elintarvikeosastolle valtuudet tuontitarkastuksen tekemiseen, tulisi eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston olla toimivaltainen myös teettämismääräyksen antamiseen.

Teettämistä koskeva päätös olisi täytäntöönpanokelpoinen valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä.

Uhkasakkolain 14 §:n mukaan esimerkiksi hävittämismääräys on annettava uhalla, että tekemättä jätetty hävittäminen tehdään laiminlyöjän kustannuksella. Teettäen suoritettua hävittämisen kustannukset maksetaan valtion varoista ja peritään laiminlyöjältä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin on säädetty.

1.7. Eläinlääkärille maksettava palkkio (15 § 1 mom.)

Eläintautilain 15 §:n 1 momentin mukaan valtion varoista suoritetaan lain täytäntöönpanoa viranomaisen määräyksestä suorittavien eläinlääkärien palkkiot. Palkkiot maksetaan eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetun asetuksen (1269/89) mukaisesti. Valtion varoista korvataan myös eläinlääkäreiden omien välineiden ja tarvikkeiden käyttämisestä aiheutuneet kulut. Kyseisen pykälän 2 momentin mukaan valtion varoista suoritetaan viranomaisen määräämän alueen eristämistä ja vartioimisesta aiheutuneet kustannukset.

Eläintautilain 24 §:ssä on yleinen valtuutus antaa asetuksella tarkempia säännöksiä eläintautilain täytäntöönpanosta. Selvytyden vuoksi ehdotetaan lain 15 §:n 1 momenttia muutettavaksi tässä yhteydessä siten, että siihen lisättäisiin maininta edellä tarkoitettujen kustannusten maksamisesta siten kuin asetuksella säädetään. Tällöin asetuksen antaminen perustuisi selkeästi laissa olevaan erilliseen valtuutukseen. Edellä mainitussa toimituspalkkioasetuksessa ei ole mainittu, minkä lain nojalla se on annettu. Valtiosääntötoimikunnan mietintöön (komiteamietintö 1993:20) sisältyy hallitusmuodon 21 §:n muutosehdotus, jonka mukaan valtiosopimusten voimaansaattamisasetuksia lukuunottamatta asetuksen antamiseen tarvittaisiin erillinen laissa oleva valtuutus.

1.8. Eläimen tai tavaran omistajan tai haltijan maksettavat kustannukset (15 § 3 mom.)

Eläintautilain 15 §:ään ehdotetaan lisättäväk-

si uusi 3 momentti, jossa määriteltäisiin ne tarkastukset ja toimenpiteet, jotka eläimen tai tavaran omistaja tai haltija maksaisi. Tällaisia tarkastuksia olisivat eläimen tai tavaran tuontiin, vientiin ja kuljetukseen liittyvät tarkastukset samoin kuin vapaaehtoiisiin eläinten terveysvalvontaohjelmiin sisältyvien toimenpiteiden aiheuttamat kustannukset. Eläinlääkäri voisi periä tarkastuksesta tai toimenpiteestä omistajalta tai haltijalta maa- ja metsätalousministeriön tarkemmin määräämän korvauksen, joka vastaisi kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen eläinlääkäritaksassa vastaavan kaltaisista tarkastuksista tai toimenpiteistä määrättyä korvausta.

Eläintautien leviämisen ehkäisemisestä maahantuonnin yhteydessä annetun asetuksen 7 §:n mukaan maahantuojat suorittaa maahantuontitarkastusten aiheuttamista toimenpiteistä johtuvat kulut. Tarkoituksena on, että kustannukset peritään aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Käytäntöä ei ole aiheellista muuttaa. Myös ETA-sopimus edellyttää, että näistä tarkastuksista peritään maksuja. Asiasta voidaan kansallisesti määrätä niin kauan kunnes ETA:n sekakomiteassa päätetään ETA-sopimuksen pöytäkirja 10:n mukaisesti perittäviä maksuja koskevien sääntöjen täytäntöönpanosta.

Vapaaehtoisten terveysvalvontaohjelmien osalta eläinten omistajat vastaisivat ohjelmista aiheutuvista kustannuksista. Tämä olisi perusteltua siksi, että eläimen omistaja voi vapaaehtoisten terveysvalvontaohjelmien osalta valita, haluaako hän niihin liittyä. Terveysvalvontaohjelmaan kuuluminen tukee osaltaan eläintenpiitoon liittyvää elinkeinotoimintaa.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

2.1. Valtiontaloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä valtiontaloudellisia vaikutuksia.

ETA-sopimukseen sisältyvä neuvoston direktiivi 90/667/ETY edellyttää, että eläinjätettä käsittelevät laitokset on hyväksyttävä toimintaansa ja niitä on valvottava säännöllisesti. Suomessa on nykyisin noin 70 laitosta, jotka direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä on hyväksyttävä ja saatettava säännöllisen valvonnan piiriin. Laitokset on tämän vuoksi tarkastettava kunnaneläinlääkäriin toimesta ja sen

jälkeen toimintaa on valvottava säännöllisesti. Näiden käyntien aiheuttamat kulut tulisivat esityksen mukaan valtion vastuulle. Tarkastuksen suorittavan eläinlääkäriin palkkiot maksettaisiin eläinlääkäreiden toimituspalkkiosta annetun asetuksen mukaisesti.

ETA-sopimukseen sisältyvä neuvoston direktiivi 80/217/ETY sikarutosta edellyttää lihaa sisältävän ruokajätteen käytön valvontaa, mikäli sitä käytetään kotieläinten ruokintaan. Suomessa on tällä hetkellä noin 200 tilaa, jotka käyttävät ruokajätettä sikojen ruokinnassa. Direktiivillä täytäntöönpanossa määrätään lihaa sisältävälle ruokajätteelle kuumennuspakko ja tässä yhteydessä kunnaneläinlääkäriin tulisi hyväksyä laitteistot ja laitokset, joissa ruokajätettä kuumennettaisiin. Tarkoituksena on, että laitteistot tarkastettaisiin vuosittain hyväksymisen jälkeen ja laitokset 4 kertaa vuodessa. Laitoksissa toiminta on laajamittaisempaa ja valvonnan on tämän vuoksi oltava useammin tapahtuvaa. Valtio vastaisi myös tästä valvonnasta aiheutuvista kustannuksista.

Edellä mainittuihin laitoksiin ja laitteistoihin kohdistuvista valvontatoimenpiteistä aiheutuvat kustannukset vuosittain olisivat alle 100 000 markkaa. Valvontakustannukset on jo otettu huomioon vuoden 1994 talousarviossa.

2.2. Elinkeinoelämään kohdistuvat vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia elinkeinoelämään. Viennin ja tuonnin osalta elinkeinonharjoittaja on jo nyt maksanut tarkastuksista aiheutuvat kustannukset. Kuljetuksiin liittyvät kustannukset ovat vaikeasti arvioitavissa niiden liittyessä eläintautitilanteen muutoksiin. Vapaaehtoisten eläinten terveysvalvontaohjelmien osalta elinkeinonharjoittaja päättää itse ohjelmaan liittymisestä.

3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia. Esityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voisi antaa eläintautilain mukaisia tehtäviä myös muun maa- ja metsätalousministeriön alaisen viranomaisen huolehdittavaksi. Tarkoituksena on lähinnä antaa eläintautilain

täytäntöönpanoon liittyviä eräitä tehtäviä maa-seutuelinkeinojen hoidettavaksi.

4. Valmisteluvaiheet

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

Esityksestä on pyydetty lausunto niiltä viranomaisilta, järjestöiltä ja muilta tahoilta, joiden toimialaa asia koskee tai joiden oletettiin muutoin olevan asiasta kiinnostuneita. Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, tullihallitus, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, lääninhallitukset, Suomen Kuntaliitto, Kunnallinen työmarkkinalaitos, Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund, Suomen

kalankasvattajaliitto ry. ja Suomen Eläinlääkäriliitto.

Useat lausunnonantajat kiinnittivät erityistä huomiota siihen, että eläintautien vastustaminen on valtion tehtävä ja sen tulisi täten pääasiallisesti vastata eläintautien vastustamisen aiheuttamista kustannuksista. Lausunnot on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen, kuitenkin viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 1994.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eläintautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/80) 5 §:n 2 ja 4 momentti, 12 §:n 1 momentin johdantokappale ja 14 kohta, 12 a §:n 1 momentti ja 15 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 12 §:n 1 momentin johdantokappale ja 14 kohta sekä 12 a §:n 1 momentti 21 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (809/92), sekä

lisätään 12 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa 21 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa, uusi 15 kohta, 12 a §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 3 momentti, 13 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, lakiin uusi 13 a § ja 15 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

5 §

Tämän lain täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä huolehtii lääninhallitus ja sen alaisena lähinnä läänineläinlääkäri läänin alueella, kunnaneläinlääkäri ja kaupungineläinlääkäri virka-alueellaan ja tarkastuseläinlääkäri teurastamossa. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi antaa tämän lain täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä myös eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräämän maa- ja metsätalousministeriön alaisen muun viranomaisen tehtäväksi.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettut eläinlääkärit ja eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräämät viranomaiset ovat velvollisia noudattamaan tämän lain täytäntöönpanoon liittyvissä

tehtävissä maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston antamia ohjeita ja määräyksiä.

12 §

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi eläintautien ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvittämiseksi:

14) antaa määräyksiä 13 kohdassa mainittujen eläintenpitoyksiköiden ja laitosten hyväksymisestä, rekisteröinnistä sekä valvonnan järjestämisestä; sekä

15) antaa määräyksiä eläinten terveysvalvontaohjelmien järjestämisestä ja toteuttamisesta.

12 a §

Tämän lain toimeenpanoa ja valvontaa var-
ten on 5 §:ssä tarkoitettulla eläinlääkärillä oi-
keus päästä tässä laissa tarkoitettuihin laitok-
siin ja niihin tiloihin, joissa eläimiä pidetään,
sekä ottaa tarvittavia näytteitä.

Mitä 1 momentissa säädetään Suomen viran-
omaisten oikeudesta päästä tarkastettaviin lai-
toksiin ja tiloihin, koskee myös Suomea sito-
vassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitetu-
ja viranomaisia.

13 §

Asetuksella voidaan lisäksi säätää, että maa-
ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elin-
tarvikeosasto voi antaa määräyksiä 1 momen-
tissa tarkoitetuista seikoista.

13 a §

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkin-
tä- ja elintarvikeosasto tai lääninhallitus voi
maahantuojan kustannuksella määrätä teetet-
täväksi ne toimenpiteet, joihin tuojan on lain
tai asetuksen mukaan tuontitarkastuksessa hy-
lättyjen tuotteiden osalta ryhdyttävä ja jotka
tuoja on laiminlyönyt. Teettämistä koskevaa
päätöstä on noudatettava muutoksenhausta
huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin
määrää. Teettämisessä noudatetaan muutoin
soveltuvin osin uhkasakkolain (1113/90) sään-
nöksiä.

Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

15 §

Valtion varoista maksetaan siten kuin ase-
tuksella tarkemmin säädetään tämän lain täy-
täntöönpanoon kuuluvaa tehtävää viranomai-
sen määräyksestä suoritaneen eläinlääkärin tai
muun henkilön matkakustannukset ja palkkiot
sekä heidän omien välineidensä ja tarvik-
keidensa käytöstä aiheutuneet muut kustan-
nukset.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä
eläimen tai tavaran omistajan tai haltijan tulee
kuitenkin maksaa tarkastuksen tai toimenpi-
teen suorittajalle korvaus tarkastuksesta tai
toimenpiteestä, joka aiheutuu eläimen tai tava-
ran tuonnista, viennistä, kuljetuksesta tai va-
paaehtoisesta eläinten terveystarkastusohjel-
masta. Maa- ja metsätalousministeriö määrää
tarkemmin maksettavan korvauksen suuruuden
noudattaen soveltuvin osin kunnallisen yleisen
virka- ja työehtosopimuksen eläinlääkäritak-
sassa vastaavan kaltaisista tarkastuksista tai
toimenpiteistä määrättyä korvausta, jollei Suo-
mea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa
toisin edellytetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen
täytäntöön panemiseksi tarvittaviin toimenpi-
teisiin.

Maa- ja metsätalousministeri *Mikko Pesälä*

Laki

eläintautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/80) 5 §:n 2 ja 4 momentti, 12 §:n 1 momentin johdantokappale ja 14 kohta, 12 a §:n 1 momentti ja 15 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 12 §:n 1 momentin johdantokappale ja 14 kohta sekä 12 a §:n 1 momentti 21 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (809/92), sekä

lisätään 12 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa 21 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa, uusi 15 kohta, 12 a §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 3 momentti, 13 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, lakiin uusi 13 a § ja 15 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Tämän lain täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä huolehtii lääninhallitus ja sen alaisena lähinnä läänineläinlääkäri läänin alueella, kunnaneläinlääkäri ja kaupungineläinlääkäri virka-alueellaan ja tarkastuseläinlääkäri teurastamossa.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettut eläinlääkärit ovat velvollisia noudattamaan tämän lain täytäntöönpanoon liittyvissä tehtävissä maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston antamia ohjeita ja määräyksiä.

12 §

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto voi eläintautien ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvittämiseksi:

14) antaa määräyksiä 13 kohdassa mainittujen eläintenpitoyksiköiden ja laitosten hyväksymisestä, rekisteröinnistä sekä valvonnan järjestämisestä.

Ehdotus

5 §

Tämän lain täytäntöönpanoon liittyvistä tehtävistä huolehtii lääninhallitus ja sen alaisena lähinnä läänineläinlääkäri läänin alueella, kunnaneläinlääkäri ja kaupungineläinlääkäri virka-alueellaan ja tarkastuseläinlääkäri teurastamossa. *Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi antaa tämän lain täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä myös eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräämän maa- ja metsätalousministeriön alaisen muun viranomaisen tehtäväksi.*

Edellä tässä pykälässä tarkoitettut eläinlääkärit ja eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräämät viranomaiset ovat velvollisia noudattamaan tämän lain täytäntöönpanoon liittyvissä tehtävissä maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston antamia ohjeita ja määräyksiä.

12 §

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi eläintautien ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvittämiseksi:

14) antaa määräyksiä 13 kohdassa mainittujen eläintenpitoyksiköiden ja laitosten hyväksymisestä, rekisteröinnistä sekä valvonnan järjestämisestä; sekä

15) antaa määräyksiä eläinten terveysvalvontaohjelmien järjestämisestä ja toteuttamisesta.

Voimassa oleva laki

12 a §

Tämän lain toimeenpanoa ja valvontaa varten 5 §:ssä tarkoitettulla eläinlääkärillä on oikeus päästä niihin tiloihin, joissa eläimiä pidetään sekä ottaa tarvittavia näytteitä.

Ehdotus

12 a §

Tämän lain toimeenpanoa ja valvontaa varten on 5 §:ssä tarkoitettulla eläinlääkärillä oikeus päästä tässä laissa tarkoitettuihin laitoksiin ja niihin tiloihin, joissa eläimiä pidetään, sekä ottaa tarvittavia näytteitä.

Mitä 1 momentissa säädetään Suomen viranomaisten oikeudesta päästä tarkastettaviin laitoksiin ja tiloihin, koskee myös Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja viranomaisia.

13 §

Asetuksella voidaan lisäksi säätää, että maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista seikoista.

13 a §

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto tai lääninhallitus voi maa- ja metsätalouden tuotannon kustannuksella määrätä teetettäväksi ne toimenpiteet, joihin tuojan on lain tai asetuksen mukaan tuontitarkastuksessa hylättyjen tuotteiden osalta ryhdyttävä ja jotka tuoja on laiminlyönyt. Teettämistä koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Teettämisessä noudatetaan muutoin soveltuvin osin uhkasakolain (1113/90) säännöksiä.

15 §

Valtion varoista maksetaan tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvaa tehtävää viranomaisen määräyksestä suorittaneen eläinlääkärin tai muun henkilön matkakustannukset ja palkkiot sekä heidän omien välineidensä ja tarvikkeidensa käytöstä aiheutuneet muut kustannukset.

15 §

Valtion varoista maksetaan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvaa tehtävää viranomaisen määräyksestä suorittaneen eläinlääkärin tai muun henkilön matkakustannukset ja palkkiot sekä heidän omien välineidensä ja tarvikkeidensa käytöstä aiheutuneet muut kustannukset.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä eläimen tai tavaran omistajan tai haltijan tulee kuitenkin maksaa tarkastuksen tai toimenpiteen suorittajalle korvaus tarkastuksesta tai toimenpiteestä, joka aiheutuu eläimen tai tavaran tuonnista, viennistä, kuljetuksesta tai vapaaehtoisesta eläinten terveysvalvontaohjelmasta. Maa- ja metsätalousministeriö määrää tarkemmin maksettavan korvauksen suuruuden noudattaen sovel-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuvin osin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen eläinlääkäritaksassa vastaavan kaltaisista tarkastuksista tai toimenpiteistä määrättyä korvausta, jollei Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa toisin edellytetä.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.
